

I en græshytte over Kyoto

ANMELDELSE / 17.10.20

I den japanske munk Kamo no Chomeis essay *Hojoki* bliver livets forgængelighed røbet i ildfluerne i græsset, bjergfasanernes kvinden og lyden af regn på bregnerne.

Jonathan West Carstensen

Der er en scene i Wim Wenders' dokumentar *Tokyo-ga*, hvor Wenders sidder i toget på vej tilbage mod Tokyo. Han har netop besøgt den japanske filmmester Yasujiro Ozus grav syd for Tokyo, der ikke bærer anden inskription end ét ensomt tegn, *mu* (japansk: 無), »intethed«, en negation af tilstedeværelse. I toget reflekterer Wenders over virkelighedsbegrebet, livets hotpot af kærlighed, død, ensomhed, glæde, sorg, tidens og tingenes forgængelighed, og når frem til den samme konklusion som Ozu: »*Mu. Nothingness.*«

Det er tematisk den samme milde undre-apati, og den samme høje metafysiske klinge, den buddhistiske munk Kamo no Chomei er oppe på i sin lille essaysamling *Hojoki*, hvor han skriver om sin eneboertilværelse i en lille græshytte på et bjerg over Kyoto. I alderdommen har han besluttet at tømme sit liv for alt andet end det, der umiddelbart foregår omkring ham: ildfluerne i græsset, bjergfasanernes kvinden og lyden af regn på bregnerne.

Hans vekslinger mellem græshyttens omgivelser og refleksioner over »livets foranderlighed og altings forgængelighed« er absolut liflig læsning, og den lille bog driver af buddhistisk filosofi, hvor bevidstheden om den smuldrende tilværelse bliver røbet i hver eneste dryp på bregnebladet. På japansk beskriver begrebet *mono no aware* denne tingenes patos, som samtidig knytter sig til diffuse fornemmelser af længsel og melankoli, i familie med det portugisiske *saudade* eller tyske *sehnsucht*. Det er det dér, der bobler på en særlig måde i blodet, som sproget har så svært ved at kondensere, og som også Kamo no Chomei kommer frem til må hedde forandring, det eneste vilkår, vi kan være sikre på.

“ Det er det dér, der bobler på en særlig måde i blodet, som sproget har så svært ved at kondensere.

Titlen kan direkte oversættes til »Optegnelser fra min kvadratiske, tre gange tre fod hytte«, og selvom den lyder som en corona-dagbog, er den, som bagsideteksten lidt letkøbt annoncerer, »skrevet i 1200-tallets Japan, men måske mere end nogensinde relevant for det moderne menneske«. *Hojoki* har været på skoleskemaet i Japan de sidste mange hundrede år, så alt andet lige synes den, mere end at være en bog til tiden, at være en bog uden for tiden. For hvad er det egentlig, der er relevant?

Den bittersøde bevidsthed om tingenes forgængelighed: At materielle goder er ligegyldige? Hvordan det er at leve i isolation i sin alderdom? Hvad jeg ved er, at man kan blive ensom, uanset om man sidder isoleret under covid-19 i en lejlighed på Nørrebro eller på et bjerg i Kyoto i 1200-tallet:

»Om aftenen, når alt er stille, og månelyst skinner ind i mit hus, da savner jeg mine gamle venner, og ved lyden af abernes stemmer bliver jeg så bedrøvet, at jeg fugter mine armer med mine tårer (...) Mine bedste venner her i alderdommen er nok de gløder fra bålet, som jeg hver morgen roder op i for at få ild i det igen. Det er ikke noget farefuldt bjerg, jeg bor på, men når jeg hører uglens sørgelige tuden, tænker jeg, at det er et bjerg, der aldrig løber tør for nye overraskelser.«

På et tidspunkt, når jeg som alle andre bliver en gammel silkeorm og ligesom Kamo no Chomei skal spinde min sidste, lille puppe og sige »mu« til det hele, vil jeg være glad for at denne lille, dybe bog har forberedt mig på det.

FAKTA

Kamo no Chomei, *Hojoki*, Forlaget Vandkunsten.

